

Reactie op consultatie wetsvoorstel

Wet bescherming vermogen in het familierecht

mr. M.C.W.H. van Valburch¹

Het is te prijzen dat de wetgever zich de vermogensrechtelijke belangen van minderjarigen beter wil aantrekken, mede naar aanleiding van het proefschrift van J.H.M. ter Haar.² De Staat heeft hierin immers een verdragsrechtelijke verplichting op grond van onder meer art. 1 Eerste Protocol bij het EVRM (“Aan niemand zal zijn eigendom worden ontnomen”), art. 3 VN-Kinderrechtenverdrag (de belangen van het kind vormen de eerste overweging) en art. 4 van dat verdrag (“Ten aanzien van economische (...) rechten nemen de Staten die partij zijn deze maatregelen in de ruimste mate”).

Het lijkt geen twijfel dat er bewindvoerders³ zijn die misbruik maken van het vermogen van de minderjarige dat door hen wordt beheerd. Daar moeten we niet naïef over zijn. Naast benadeling van de minderjarige met ordinaire zelfverrijking als motief, kan de benadeling ook zonder kwade bedoelingen plaatsvinden, bijvoorbeeld het lenigen van acute financiële nood in het gezin waarvan de minderjarige deel uitmaakt, slordig beheer (zoals het niet afgescheiden houden van het vermogen) of onverstandig beleggen.

Tegelijk mag men aannemen dat het leeuwendeel van de ouders, voogden en anderen die het vermogen van een minderjarige beheren, dat naar eer en geweten zal doen. Voor die (naar ik aanneem: grootste) groep bewindvoerders voegt (extra) toezicht op het vermogen weinig tot niets toe. “Baat het niet, dan schaadt het niet,” zou de gedachte dan kunnen zijn. Maar die gedachte is niet juist: de schade bestaat uit extra administratieve lasten voor de bewindvoerder en uit een nóg grotere belasting van de toch al overbelaste rechterlijke macht.

Daar komt nog een juridisch argument bij dat moet worden meegewogen. Het verplicht inleveren van een beschrijving van iemands vermogen (het gehele vermogen of “slechts” van de erfrechtelijke verkrijging) of het verloop daarvan in een bepaalde periode, alsmede voorschriften met betrekking tot de wijze waarop dit vermogen moet worden belegd, staan op gespannen voet met het recht op privacy (art. 8 EVRM, art. 17 IVBPR, Algemene Verordening Gegevensbescherming) en het

¹ Estate planner en kandidaat-notaris. Deze reactie is geschreven op persoonlijke titel.

² J.H.M. ter Haar, Minderjarigen en (de zorg voor hun) vermogen (diss. Groningen), Boom 2013.

³ In deze reactie versta ik daaronder: de ouder-bewindvoerder ex art. 1:253 i leden 1 en 3 BW, de voogd-bewindvoerder ex art. 1:337 BW, de aangewezen minderjarigenbewindvoerder ex art. 1:253 i lid 4 letter c, de testamentair bewindvoerder ex 4:153 lid 1 BW en de schenkingsbewindvoerder ex 7:182 lid 1 BW.

ongestoord genot van eigendom (art. 1 Eerste Protocol bij het EVRM). Dat geldt *a fortiori* voor de verplichting om het vermogen van de minderjarige op een bankrekening (spaarrekening), al dan niet met een BEM-clausule, te zetten. De reële rente (dat wil zeggen: het nominale rentepercentage van een spaarrekening minus het inflatiepercentage) is immers al circa 15 jaar (!) negatief en gezien het monetaire beleid van de Europese Centrale Bank (ECB) is daarin voorlopig eerder een verslechtering dan een verbetering te verwachten.⁴ Concreet betekent dit, dat ook als de nominale waarde van het vermogen van de minderjarige stijgt, de koopkracht in de loop der jaren sterk afneemt.

In deze reactie zal ik daarom pleiten voor:

- een wettelijke regeling van regeland / aanvullend recht, in plaats van een dwingendrechtelijke regeling, teneinde testateurs en schenkers de mogelijkheid te bieden om een maatwerkregeling te maken, rekening houdend met de concrete omstandigheden, waaronder de omvang en samenstelling van het vermogen, de familieverhoudingen en de persoon van de bewindvoerder;
- de mogelijkheid van notariële tussenkomst als alternatief voor rechtelijke tussenkomst bij het maken van een boedelbeschrijving / rekening en verantwoording, waarbij de rechter slechts een *uittreksel* van de akte krijgt, terwijl de financiële gegevens zelf worden beschermd door het notariële beroepsgeheim; en
- het nadrukkelijk openlaten van de mogelijkheid om vermogen van de minderjarige *niet* op een spaarrekening (al dan niet met BEM-clausule) te storten.

1. Arbitrair onderscheid

Het voorgestelde art. 253ma, lid 1 spreekt over een beschrijving van "het gehele vermogen". Het gaat dus niet slechts om een beschrijving van het vermogen dat krachtens erfrecht is verkregen.

Dit leidt tot een tamelijk arbitrair onderscheid. Namelijk tussen minderjarigen die wél iets krachtens erfrecht hebben verkregen en hen die dat niet hebben verkregen. Van de eerste groep wordt het *gehele* vermogen beschreven (niet slechts de erfrechtelijke verkrijging); van de tweede groep niets.

⁴ Met de invoering van *central bank digital currency (CBDC)*, zoals op 18-10-2023 aangekondigd door de Europese Centrale Bank (Eurosystem proceeds to next phase of digital euro project, <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2023/html/ecb.pr231018~111a014ae7.en.html>), neemt het risico op negatieve rente toe, met name als dat samengaat met het beperken van alternatieve mogelijkheden om geld te bewaren (denk bijvoorbeeld aan beperkingen ten aanzien van contant geld als gevolg van verordeningen/wetgeving tegen witwassen en de financiering van terrorisme) of als die alternatieven onaantrekkelijk worden (vanwege bijvoorbeeld het relatief grote risico van faillissement van een gewone commerciële bank ten opzichte van de centrale bank).

De enige verklaring voor dit onderscheid lijkt de gedachte te zijn dat alleen minderjarigen die iets krachtens erfrecht verkrijgen over een noemenswaardig vermogen beschikken. Die gedachte is niet juist: ook via schenkingen, gunstige beleggingsresultaten of gewoon door hard werken of succesvol ondernemen kan een substantieel vermogen worden vergaard. En omgekeerd: een erfrechtelijke verkrijging kan ook zeer beperkt zijn, zoals de koekoeksklok van oma.

Het arbitraire onderscheid staat op gespannen voet met het gelijkheidsbeginsel. In dat verband is van belang dat art. 2 van het VN-Kinderrechtenverdrag nadrukkelijk discriminatie op grond van onder meer “vermogen (...) of andere omstandigheid van het kind of van zijn (of haar) ouder of wettige voogd” verbiedt. Als de wetgever een beschrijving van het *gehele* vermogen verlangt, zou hij dat voor iedereen moeten verlangen. Dat zou echter tot een enorme belasting van de rechterlijke macht leiden. De elders in deze reactie besproken bezwaren ten aanzien van privacy en het ongestoord genot van eigendom komen daar nog bij.

2. Privacy-inbreuk; het belang van geheimhouding

Een beschrijving van *al* het vermogen van een persoon maakt een ernstige inbreuk op zijn privacy ten opzichte van (met name) de overheid (art. 8 EVRM, art. 17 IVBPR, Algemene Verordening Gegevensbescherming) en staat daarmee op gespannen voet met art. 1 van het Eerste protocol bij het EVRM (ongestoord genot van eigendom). In een rechtsstaat is immers het uitgangspunt – anders dan in de voormalige DDR – dat de overheid niet alles van de burger weet, ook niet op financieel gebied. Wie twijfelt aan het belang daarvan, zou eens naar de film *Bankier van het verzet* kunnen kijken. Maar zelfs in landen die als democratische rechtsstaat worden beschouwd, komt financiële repressie van dissidenten voor.⁵

Weliswaar beschikt de Staat in verband met de belastingheffing (met name box 3 van de inkomstenbelasting, waarover vanuit verdragsrechtelijk perspectief overigens ook het nodige te doen is)⁶ veelal reeds over een behoorlijk compleet overzicht van het vermogen van veel burgers, maar dit is alleen het geval als de burger belastingplichtig is voor de inkomstenbelasting en bovendien een heffingvrij vermogen heeft van meer dan (thans) € 57.684 of het dubbele van dat bedrag bij burgers met een fiscale partner.⁷ Bovendien heeft het EHRM voor deze (gedwongen) gegevensverstrekking aan- en gegevensverwerking door de overheid een expliciete afweging gemaakt.⁸ Het is echter de vraag of het met het onderhavige wetsvoorstel nagestreefde belang zo'n

5 De regering van Canada bevroor in 2022 banktegoeden van protesterende vrachtwagenchauffeurs, “Canadese premier zet nooit eerder gebruikte noodwet in tegen truckersprotest”, <https://www.rtl.nl/rtl-nieuws/artikel/5288288/trudeau-canada-noodwet-demonstratie-truckers-illegaal-actie-overheid>.

6 O.a. Hoge Raad, 24 december 2021 (ECLI:NL:HR:2021:1963).

7 Art. 5.5 (heffingvrij vermogen) j° 2.15 (toerekening van het vermogen van de minderjarige) Wet inkomstenbelasting 2001.

8 Vgl. EHRM 23 februari 1994, Gasus Dosier- und Fördertechnik GmbH vs. Nederland (nr. 15375/89) en EHRM 28 oktober 1999, zaak Hentrich t. Frankrijk (nr. 13616/88).

verregaande inbreuk op het ongestoord genot van eigendom en privacy rechtvaardigt, met name als getoetst wordt op proportionaliteit en subsidiariteit (wat die subsidiariteit betreft, zal ik hierna de mogelijkheid van een boedelbeschrijving / rekening en verantwoording bij de notaris verder uitwerken).

Los van de bovenstaande klassiek-liberale argumenten (beperking van de inmenging van de overheid in het privéleven van de burger) is er een meer “praktisch” argument om terughoudendheid te betrachten bij het verstrekken van gegevens aan die overheid (waaronder de rechterlijke macht). Helaas gebeurt het (ook) bij de overheid regelmatig dat vertrouwelijke gegevens op straat belanden. Dat geldt zelfs voor de meest vertrouwelijke gegevens.⁹ Als gegevens jarenlang bewaard worden (bij een baby die vermogen erft gaat het om een periode van achttien jaar), is het risico op een datalek in die periode bepaald niet ondenkbeeldig. De potentiële impact daarvan wordt vergroot door het risico op oncontroleerbare verspreiding via bijvoorbeeld social media.

Het uitlekken van gegevens over het vermogen kan voor de minderjarige (direct of in zijn latere leven) ingrijpende gevolgen hebben. Met name bij grotere vermogens kan het mensen met verkeerde bedoelingen aantrekken: verkeerde vrienden, *gold diggers* of criminelen. Dit is een zorg die onder zeer-vermogenden wel leeft. Bovendien is het in bepaalde gevallen niet wenselijk dat de minderjarige zelf weet hoeveel vermogen hij heeft. Het kan ertoe leiden dat hij (al dan niet terecht) meent dat hij zijn school niet hoeft af te maken of dat hij zich hovaardig gaat gedragen. Het kan daarom zeker in het belang van de minderjarige zijn, dat hij pas ná zijn achttiende verjaardag op de hoogte raakt van zijn vermogen.

Vertrouwelijkheid van gegevens over het vermogen van de minderjarige is dus een belang waarmee nadrukkelijk rekening moet worden gehouden. Daarom meen ik dat een verplichte beschrijving van het gehele vermogen van de minderjarige, of een deel ervan, bij de rechter moet worden afgewezen, althans, dat de mogelijkheid moet worden geboden (subsidiariteit) om op een andere manier de vermogensbeschrijving / rekening en verantwoording te laten plaatsvinden. Ik zal dat hierna verder uitwerken.

3. Notaris als toegelaten alternatief voor de rechtbank

De beschrijving van het vermogen zou ten minste bewaard moeten worden totdat de minderjarige meerderjarig wordt (anders heeft het weinig zin). Dat zal (bij het hiervoor genoemde voorbeeld van een baby die vermogen verkrijgt krachtens erfrecht) in sommige situaties een termijn van achttien jaar zijn, plus nog een periode daarna om de pas meerderjarig geworden persoon in staat te stellen om de stukken op de vragen (hij zal dat niet direct op zijn achttiende verjaardag doen).

⁹ Bijvoorbeeld "Datalek bij politie, hackers bemachtigen contactgegevens alle politiemedewerkers", NOS 27-09-2024, <https://nos.nl/artikel/2538710-datalek-bij-politie-hackers-bemachtigen-contactgegevens-alle-politiemedewerkers>

In onze maatschappij is het bij uitstek de notaris die tot bewijs bestemde stukken voor een lange termijn veilig en vertrouwelijk bewaart.¹⁰ En die, zodra een belanghebbende dat van hem verlangt, daarvan een afschrift of uittreksel (afhankelijk van het beoogde doel) kan afgeven.

Het notariaat is daartoe beter geoutilleerd dan de rechtspraak en de “informatieverwerkingscultuur” is – anders wellicht dan de rechtspraak, waar openbaarheid het uitgangspunt is – volledig gericht op geheimhouding. Daarnaast biedt de wet waarborgen voor de authenticiteit en integriteit van de akte, alsmede voor de ontsluiting daarvan, ook op lange termijn.¹¹ Zo is er specifieke regelgeving om bijvoorbeeld de duurzaamheid van de gegevensdragers te waarborgen.¹² Met het oog op de digitalisering en reorganisaties van de rechtspraak kan men serieuze vragen stellen over de beschikbaarheid van de boedelbeschrijving op lange termijn, naast andere vraagstukken van digitale duurzaamheid.¹³

De notaris is, net als de rechter, bevoegd om verklaringen onder ede op te nemen, met vergelijkbare strafrechtelijke sancties bij een onjuiste opgave (meineed).¹⁴ Bovendien is de notaris vaak al betrokken bij de nalatenschap, zodat hij uit dien hoofde al een aardig beeld heeft van de betrokken personen en de (financiële) belangen. Hij zal ook, meer dan de rechter, alert zijn op bijzondere regelingen, zoals uitsluitingsclausules of tweetrapsregelingen en ook op dat gebied met (al dan niet gevraagd) advies onduidelijkheden en geschillen in de toekomst kunnen voorkomen. De notaris is uit hoofde van zijn ambt reeds gehouden tot de grootst mogelijke zorgvuldigheid¹⁵ en als ambtenaar, evenzeer als de rechter, gehouden om de belangen van de minderjarige zijn eerste overweging te laten vormen (art. 3 VN-Kinderrechtenverdrag). Zou achteraf blijken dat de notaris onrechtmatig heeft gehandeld jegens de minderjarige, dan is hij tuchtrechtelijk en civielrechtelijk aan te spreken.

Kortom, het opstellen van de boedelbeschrijving en/of rekening en verantwoording bij de notaris biedt duidelijke voordelen ten opzichte van die bij de rechter. Op deze manier kan bovendien de toch al overbelaste rechtelijke macht worden ontzien. De kosten komen niet ten laste van de belastingbetaler / het budget van de rechtspraak. In lijn met het wetsvoorstel meen ik dat het voor de hand ligt om de kosten van de vermogensbeschrijving ten laste van het beschreven vermogen te brengen. Anders dan J.H.M. ter Haar¹⁶ lijkt het mij dan ook goed om, zoals in het Duitse recht, aan de testateur de mogelijkheid te bieden om van de wettelijke basisregeling van een vermogensbeschrijving bij de rechter (*Familiengericht*) af te wijken. Of eigenlijk nog een stap verder te gaan, door – tenzij de testateur of schenker anders heeft bepaald –

10 Vgl. art. 12 lid 3 en 22 lid 1 Wet op het notarisambt (Wna).

11 Art. 58 Wet op het notarisambt.

12 Bijvoorbeeld de Verordening aktepapier.

13 Vgl. M.C.W.H. van Valburch, *Het bewaren van de notariële akte in elektronische vorm. Digitale duurzaamheid in het notariaat*, scriptie Leiden, http://vanvalburch.nl/martijn/scriptie/scriptie_van_valburch.pdf

14 Vgl. Art. 674 ten zevende Rv. en Art. 207 Sr.

15 Art. 17 Wet op het notarisambt.

16 J.H.M. ter Haar, "Ontwerpvoorstel bescherming vermogen in het familierecht" in: *WPNR* 2025/7504.

de betreffende bewindvoerder¹⁷ zelf te laten bepalen of hij de boedelbeschrijving / rekening en verantwoording bij de rechter aflegt of dat hij bij de rechter slechts een uittreksel van de notariële akte overlegt, waaruit blijkt dat die boedelbeschrijving / rekening en verantwoording ten overstaan van een notaris heeft plaatsgevonden.

Van een notariële boedelbeschrijving kan namelijk niet alleen een afschrift (volledige kopie), maar ook een *uittreksel* worden gemaakt.¹⁸ Dat maakt het mogelijk om alleen die gegevens te vermelden die voor een bepaald doel noodzakelijk zijn, hetgeen ook beter aansluit bij het uitgangspunt van de Algemene Verordening Gegevensverwerking. Bijvoorbeeld een uittreksel van de akte, waaruit alleen blijkt op welke dag en bij welke notaris de ouder of voogd de beschrijving heeft gemaakt, en welk (deel van) het vermogen dit precies betrof. Privacygevoelige gegevens als banksaldi en rekeningnummers blijven dan veilig bij de notaris in de kluis.

Concreet zou aan het voorgestelde artikel 253ja een vijfde lid kunnen worden toegevoegd:

"Aan de verplichting als bedoeld in het eerste, tweede of derde lid kan worden voldaan door een vermogensbeschrijving bij notariële akte en het indienen van een afschrift of uittreksel daarvan bij de griffie van de rechtbank, tenzij de rechter anders bepaalt. Het uittreksel bevat ten minste die gegevens waaruit blijkt op welk vermogen of gedeelte daarvan de akte betrekking heeft, alsmede op welk tijdstip dan wel welke periode de beschrijving respectievelijk de rekening en/of verantwoording betrekking heeft."

4. Beperking van de informatieverstrekking aan ouder(s) / voogd(en)

Er zijn situaties denkbaar waarin het niet wenselijk is dat één of beide ouder(s) of voogd(en) alle *ins en outs* van het vermogen kennen of daarmee bemoeienis hebben. Bijvoorbeeld als sprake is van een familiebedrijf waarbij bepaalde financiële gegevens een concurrentiegevoelig karakter hebben.

Maar ook in scheidingssituaties kan het door de ene ouder als pijnlijk worden ervaren als de andere ouder (de ex-partner) zich bemoeit met de afwikkeling van de nalatenschap van zijn of haar familielid. Het gaat hier potentieel om een grote groep; volgens het CBS hadden eind 2019 één op de vijf (!) minderjarige ouders die niet samenwoonden. Bij een deel van die ouders is de verstandhouding ernstig verstoord: Het is in dergelijke vechtscheidingssituaties onwenselijk dat ex-partners elkaar kunnen lastigvallen met informatieverzoeken.¹⁹

17 Ik versta daaronder ook de ouder-bewindvoerder op grond van art. 1:253i lid 1 BW.

18 Art. 49 lid 1 letter a Wet op het notarisambt.

19 "Iets meer kinderen maakten scheiding mee",

<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/50/iets-meer-kinderen-maakten-scheiding-mee>; vgl.

Adviesrapport-Expertteam Ouderverstoting-Complexe omgangsproblematiek, januari 2021

(<https://www.huiselijkgeweld.nl/publicaties/rapporten/2021/02/04/adviesrapport-expertteam-ouderverstoting-complexe-omgangsproblematiek-januari-2021>) en

Visiedocument Rechtspraak (echt)scheiding ouders met kinderen, 10 oktober 2016,

Het zou daarom mogelijk moeten zijn dat – als de testateur of schenker dat nadrukkelijk bepaald heeft – de andere ouder niet inhoudelijk wordt geïnformeerd over de omvang en samenstelling van de erfrechtelijke verkrijging of schenking. In dat geval ligt het voor de hand dat een andere (natuurlijke of rechts-) persoon een toezichthoudende rol krijgt, of dat de notaris of de kantonrechter verscherpt toezicht houdt, want er dient uiteraard wel een vervangende vorm van toezicht te zijn als één of beide ouders / voogd(en) daarbuiten worden gehouden. Het informatierecht van de andere ouder zou dan beperkt kunnen blijven tot een uittreksel waaruit blijkt dát de boedelbeschrijving / rekening en verantwoording heeft plaatsgevonden en op welke wijze het toezicht op de bewindvoerder is geregeld.

Als de mogelijkheid niet bestaat om de andere ouder "buiten de erfenis (of schenking) te houden", zal dat voor een bepaalde groep testateurs en schenkers (met name grootouders van wie een kind gescheiden is) een reden zijn om dan maar helemaal niets aan de minderjarige na te laten. De wetgeving schiet in dat geval haar doel voorbij: in plaats van een risico van benadeling van de minderjarige, krijgt de minderjarige überhaupt niets.

5. Laat de testateur of schenker bepalen

Via art. 1:253i lid 4 letter c heeft de testateur – of schenker – de mogelijkheid om te bepalen wie het nagelaten of geschonken vermogen beheert. Bijvoorbeeld slechts één van beide ouders of een buitenstaander. Daarnaast bestaat de mogelijkheid van een testamentair bewind (art. 4:153 BW) of schenkingsbewind (art. 7:182 BW).

Hoewel een schenkingsbewind in theorie ook in een onderhandse akte kan worden ingesteld, wordt dit meestal gedaan in een testament of notariële (authentieke) schenkingsakte. De notariële tussenkomst bevordert in dat geval een weloverwogen regeling. Het is onderdeel van het dagelijkse werk van de notaris om partijen voor te lichten over de consequenties van bepalingen en daarbij ook aandacht te vragen voor de gevolgen op lange termijn en veranderingen in de situatie.

Wie beter dan de testateur of schenker kan een inschatting maken van de geschiktheid (waaronder de zorgvuldigheid en integriteit) van degene aan wie hij het beheer over het vermogen wil overlaten? We hebben het hier over de situatie dat de testateur of schenker *welbewust* een regeling omtrent het bewind (beheer) heeft opgenomen in zijn testament of de schenkingsakte. In die gevallen past terughoudendheid van de wetgever, door in elk geval geen *dwingendrechtelijke* regeling op te nemen.

Een dwingendrechtelijke regeling zou bovendien inbreuk maken op het ongestoord genot van eigendom (art. 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM). Want dat genot omvat ook het recht om na te laten of te schenken aan wie men wil (afgezien van de legitieme portie en andere wettelijke rechten van de echtgenoot) en onder de voorwaarden die men wil.

6. De BEM-rekening

Een minderjarige die op 01-01-2007 (achttien jaar geleden) een bedrag van € 100.000 op een spaarrekening bij de ING Bank had gezet, zou op 01-01-2025 ongeveer € 162.000 hebben gehad (hoofdsom plus rente).²⁰ Een minderjarige die toen € 100.000 in de AEX had belegd, had achttien jaar later aandelen ter waarde van ongeveer € 176.000 gehad; dat bedrag is nog exclusief dividenduitkeringen.²¹ Een minderjarige die toen € 100.000 had belegd in goud, had achttien jaar later een kleine € 522.000 aan goud gehad.²² Dat resultaat moet iets worden verlaagd wegens bank- en beleggingskosten.

Kortom, het geld van de minderjarige "veilig" op een spaarrekening zetten, was destijds de ongunstigste keuze.²³ Dat is overigens geen wijsheid achteraf, want dat beleggen op lange termijn gemiddeld meer oplevert dan sparen is een algemene beleggerswijsheid. Al kan een minderjarige uiteraard net de pech hebben van een beurskrach tijdens de minderjarigheid. Daarom is een andere beleggerswijsheid dat je niet al je eieren in één mandje moet stoppen.

Daar komt nog iets bij. Het Consumentenprijsindexcijfer (CPI 2015=100) steeg in de afgelopen achttien jaar meer dan 43 punten. De koopkracht van de oorspronkelijke € 100.000 is dus met € 43.000 (!) gedaald.²⁴ De afgelopen vijftien jaar was de reële rente negatief. Geld op een spaarrekening zetten kostte dus geld (althans: koopkracht; en dat is toch waar het uiteindelijke belang van de minderjarige in gelegen is), in plaats van dat het iets opleverde. Een wettelijke verplichting om het geld op een spaarrekening (al dan niet met een BEM-clausule) te zetten zou derhalve een ernstige inbreuk vormen op het grondrecht van een ongestoord genot van eigendom, welk recht ook vruchttrekking omvat en wat mij betreft ook het recht op behoud van de koopkracht. De wetgever of rechter die zich blindstaart op behoud van de *nominale* waarde van het geld, doet de minderjarige rechthebbende ernstig tekort.

Die inflatie in de beschreven periode is overigens geen economisch toeval. Het is het gevolg van bewust monetair beleid van de Europese Centrale Bank. De oorspronkelijke inflatiedoelstelling bij oprichting van de ECB, te weten: "onder, maar

20 Ik ga uit van een gemiddelde rente van 2,7% / jaar, dus € 100.000 * 1,027¹⁸. Dat is ongeveer de gemiddelde rente bij de grootbanken op een gewone spaarrekening in die periode.

21 De AEX stond op 02-01-2007 op 497,91 punten en op 02-01-2025 op 878,75 punten; dat is een stijging van 77,1%.

22 De koers was op 01-01-2007 € 485,72 / XAU en op 01-01-2025 € 2.534,45 / XAU; dat is een ruime verviervoudiging. Als toezichthouder op pensioenfondsen dwong De Nederlandsche Bank N.V. (DNB) op 20-01-2011 de Stichting Pensioenfonds Vereenigde Glasfabrieken om haar goudpositie terug te brengen van 13% tot 1 à 3% van zijn totale beleggingsportefeuille. Dat leidde tot een geschatte inkomensderving van € 4.821.966 voor het pensioenfonds (College van Beroep voor het bedrijfsleven, 26-04-2016, ECLI:NL:CBB:2016:93). Saillant detail is dat diezelfde DNB ruim 600.000 kilo goud aanhoudt.

23 Zelfs die conceptie van veiligheid wankelde na de val van Lehman Brothers in 2008 enige tijd; ik laat dat hier verder rusten, al merk ik op dat de fundamentele onderliggende problemen van de financiële crisis nog altijd niet zijn opgelost.

24 Ik ga hier uit van het inflatiecijfer van het CBS, wat mogelijk nog aan de lage kant is (vgl. https://www.shadowstats.com/alternate_data/inflation-charts).

dichtbij 2%" is in de loop der jaren steeds verder verruimd²⁵ en werd bij (dreigende) crises zelfs geheel losgelaten.²⁶ Zelfs als de oorspronkelijke (maximaal) 2% consequent zou zijn gevolgd (quod non), moet men zich realiseren dat het inflatiepercentage (jaarlijks) cumulatief is en dus na achttien jaar neerkomt op $1,02^{18} - 1 = 42,8\%$. Hoewel de tijd van prudent macro-economisch beleid (de "harde" gulden), zoals we dat vóór de invoering van de euro kenden, helaas ver achter ons ligt, lijkt dat besef nog steeds niet tot iedereen binnen de wetgevende en rechterlijke macht te zijn doorgedrongen.²⁷

Ik bepleit daarom dat de bewindvoerder de vrijheid moet hebben om het vermogen te beleggen met het oog op behoud van de koopkracht, in plaats van gegarandeerde instandhouding van de nominale waarde. Dat betekent – ten opzichte van een bankrekening – weliswaar het nemen van een risico op waardedaling, maar dat *risico* moet worden afgezet tegen de *zekerheid* van koopkrachtdaling.

De wetgever moet in elk geval aan de testateur of schenker de mogelijkheid bieden om de bewindvoerder hierin vrij te laten of juist richting te geven. Ook de richting van een meer offensief beleggingsbeleid, ondanks de daarmee gepaard gaande risico's. "Wie betaalt, bepaalt," zou voor testateurs en schenkers het adagium moeten zijn. Dat betekent m.i. dan ook dat de bewindvoerder die binnen die bepalingen blijft, niet lichtvaardig aansprakelijk moet worden gesteld als het beleggingsresultaat tegenvalt.

Conclusie

De wetgever heeft een taak in het beschermen van het vermogen van de minderjarige. Het is prima als toezicht (in de vorm van een boedelbeschrijving / rekening en verantwoording) door de rechter daarbij het uitgangspunt is. Maar met name bij grotere vermogens of specifieke familiesituaties moet het mogelijk zijn om op een andere manier invulling te geven aan dat toezicht, bijvoorbeeld via een notaris. Waar de testateur of schenker zélf een regeling heeft getroffen in de vorm van een testamentair bewindvoerder (Boek 4) of schenkingsbewind (Boek 7), past terughoudendheid van de wetgever en de rechter. Op die manier blijft er ruimte voor maatwerk, waarmee uiteindelijk de vermogensrechtelijke belangen van de minderjarige het beste zijn gediend.

Apeldoorn, 7 juni 2025

25 "ECB kiest voor simpel en helder inflatiedoel", <https://www.dnb.nl/algemeen-nieuws/achtergrond-2021/ecb-kiest-voor-simpel-en-helder-inflatiedoel/>

26 De uitspraak "Whatever it takes" van Mario Draghi op 26 juli 2012 maakte duidelijk dat de inflatiedoelstelling van ondergeschikt belang was.

27 Handleiding Financiële belangen Minderjarigen. Algemene aanbevelingen voor kantonrechters en verzoekers door het LOVT vastgesteld op 12 november 2024, p. 12: "De werkgroep beveelt de kantonrechter aan om aan het verlenen van een machtiging waarbij gelden voor de minderjarige vrijkomen een aanwijzing te geven dat deze gelden worden gestort op een zogenaamde BEM-rekening, tenzij dit niet in het belang zou zijn van de minderjarige."

